

УДК 373.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8\(26\)-664-677](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8(26)-664-677)

Барсуковська Галина Петрівна старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, вул. Київська, 24, м. Глухів, <https://orcid.org/0000-0002-1555-1388>

Клевака Леся Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Віталія Грицаєнка просп., 24, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0001-6924-8221>

Кирста Наталія Романівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Степана Бандери, 1, м. Івано-Франківськ, <https://orcid.org/0000-0002-6777-4890>

МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ПІДХОДИ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ДЛЯ ДОШКІЛЬНИКІВ: РОЗКРИТТЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Анотація. Дошкільний вік є часом активного розвитку творчих здібностей і відзначається певними характеристиками, зокрема здатністю легко уявляти і відтворювати різноманітні образи, швидко вигадувати та модифікувати сюжети в іграх і уявних історіях, схильністю до емоційного сприйняття тощо. Метою статті є аналіз мультимодальних підходів в освітніх програмах для дошкільників, зокрема в контексті їх впливу на розвиток творчих здібностей. В ході дослідження виявлено, що творчі здібності є стійкими індивідуальними властивостями людини, що є необхідною умовою для успішної адаптації і самореалізації в різних сферах діяльності. Критично важливим для творчого розвитку є саме дошкільний вік, оскільки у цей період діти активно розвивають свої уявлення про навколишній світ. Визначено основні складові творчих здібностей дітей дошкільного віку, серед яких здатність легко створювати асоціації між віддаленими поняттями, внутрішнє прагнення до пізнання навколишнього світу, використання навичок, набутих при вирішенні однієї проблеми, для розв'язання зовсім іншого за змістом питання. Успіх у розвитку творчих здібностей дитини безпосередньо залежить від того,

як саме організовано освітнє середовище в закладі дошкільної освіти (ЗДО). Для розвитку творчих здібностей і креативного мислення дітей дошкільного віку необхідною умовою є інтеграція різних способів та інструментів навчання, тобто використання мультимодальних підходів в освітньому процесі. В контексті дошкільної освіти, мультимодальні підходи можуть включати візуальні засоби, кінестетичні методи, тактильні засоби, інтерактивні технології і вербальні засоби. Визначено, що ігрові технології сприяють розвитку комунікативних, інтелектуальних та художніх здібностей дітей. Ефективним засобом ігрової діяльності є дидактична гра, в якій дитина набуває, узагальнює і закріплює нові знання. Театралізована діяльність також є однією з можливостей для дитини проявити свою активність і розкрити творчі здібності. Формуванню стабільних інтересів до образотворчого мистецтва та розвитку творчої орієнтації особистості сприяє застосування нетрадиційних технік малювання. У висновках зазначено, що мультимодальність, дозволяючи дошкільникам взаємодіяти з навколишнім світом через різні формати, сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу, розширює можливості для самовираження і підвищує емоційне залучення до освітнього процесу. Завдяки впровадженню в освітній процес різних видів творчої діяльності у дітей формуються не лише естетичні почуття, а й навички критичного мислення, комунікації і самовираження, які є необхідними для успішної адаптації до умов сучасного світу.

Ключові слова: творча діяльність, діти дошкільного віку, мультимодальність, ігрові технології.

Barsukovska Galina Petrivna Senior Teacher at the Department of Preschool Pedagogy and Psychology, Hlukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko, 24 Kyivska St., Glukhiv, <https://orcid.org/0000-0002-1555-1388>

Klevaka Lesya Petrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy, National University “Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic”, 24 Vitaliia Hrytsaenko Ave., Poltava, <https://orcid.org/0000-0001-6924-8221>

Kyrsta Nataliia Romanivna Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Docent at the Department of Theory and Methods of Nursery and Special Education, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 1 Stepana Bandery St., Ivano-Frankivsk, <https://orcid.org/0000-0002-6777-4890>

MULTIMODAL APPROACHES IN EDUCATIONAL PROGRAMS FOR PRESCHOOL STUDENTS: DISCLOSURE OF CREATIVE ABILITIES

Abstract. Preschool age is a time of active development of creative abilities and is marked by certain characteristics, in particular, the ability to easily imagine and reproduce various images, quickly invent and modify plots in games and imaginary stories, a tendency to emotional perception, etc. The purpose of the article is to analyze multimodal approaches in educational programs for preschoolers, in particular in the context of their impact on the development of creative abilities. In the course of the research, it was found that creative abilities are stable individual properties of a person, which is a necessary condition for his successful adaptation and self-realization in various spheres of activity. Critically important for creative development is the preschool age, because during this period children actively develop their ideas about the world around them. The main components of the creative abilities of preschool children have been determined, including the ability to easily create associations between distant concepts, the inner desire to learn about the world around them, the use of skills acquired when solving one problem, to solve a completely different question in terms of content. Success in the development of a child's creative abilities directly depends on how the educational environment is organized in a preschool education institution. For the development of creative abilities and creative thinking of preschool children, a necessary condition is the integration of various learning methods and tools, that is, the use of multimodal approaches in the educational process. In the context of preschool education, multimodal approaches may include visual aids, kinesthetic methods, tactile aids, interactive technologies, verbal aids. It was determined that game technologies contribute to the development of children's communicative, intellectual and artistic abilities. An effective means of game activity is a didactic game in which the child acquires, summarizes and consolidates new knowledge. Theatrical activity is also one of the opportunities for the child to show his activity and reveal his creative abilities. The use of non-traditional drawing techniques contributes to the formation of stable interests in visual arts and the development of the creative orientation of the individual. The conclusions indicate that multimodality, allowing preschoolers to interact with the surrounding world through various formats, contributes to the development of their creative potential, expands opportunities for self-expression and increases emotional involvement in the educational process. Thanks to the introduction of various types of creative activities into the educational process, children develop not only aesthetic feelings, but also the skills of critical thinking, communication and self-expression, which are necessary for successful adaptation to the conditions of the modern world.

Keywords: creative activity, preschool children, multimodality, game technologies.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство потребує креативних особистостей, які мислять нестандартно, виявляють творчу ініціативу, чутливі до проблем і знаходять оригінальні рішення. Такі особи мають вищий рівень адаптації та соціалізації і краще відповідають вимогам швидко змінюваного світу. Талант і творча обдарованість стають ключовими чинниками економічного розвитку та національного престижу. Отже, головним завданням дошкільної освіти стає всебічний розвиток дитини, її здібностей і талантів у відповідності до вікових та індивідуальних особливостей. Передовий педагогічний досвід показує, що розвиток творчих здібностей потрібно починати якомога раніше, а дошкільний вік є особливо сприятливим періодом для творчого розвитку дітей. Тому завдання розвитку творчих здібностей у дошкільній освіті має особливе значення. Для розвитку творчих здібностей та креативного мислення дошкільників варто застосовувати на заняттях і в повсякденному житті не лише традиційні, але й інноваційні методи освітньої роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему розкриття творчих здібностей у дітей дошкільного віку з різних боків висвітлювали такі вітчизняні науковці, як О. Гевко [1], Т. Бакуменко, І. Онищук, Є. Харьковська [2], І. Підлипняк [3]. С. Гаврилук у своїй праці дослідила взаємозв'язок між креативністю, творчими здібностями і лідерством у дошкільному віці. Орієнтація на розвиток творчої особистості, визнання її самоцінності, формування позитивної «Я-концепції» кожного вихованця є важливим завданням дошкільної освіти [4]. Л. Перхун і М. Клим у своїй статті окреслили особливості розвитку творчості дошкільників через інсценізацію казки в ігровій діяльності [5]. Загалом, розвиток дитячої творчості є складною і багатогранною проблемою. Сучасні підходи до її вивчення характеризуються прагненням дослідників знайти ефективні методи розвитку творчості. Незважаючи на значний внесок науковців у дослідження цієї теми, деякі аспекти розвитку творчості у дітей дошкільного віку залишаються недостатньо вивченими.

Метою статті є дослідження ефективності мультимодальних підходів у розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Сучасний інтенсивний розвиток та якісні перетворення в освіті, спрямовані на виховання творчої особистості, вимагають переосмислення діяльності всіх соціальних інститутів, зокрема дошкільних закладів. Саме в них закладаються основи для формування творчого потенціалу особистості, її інтелектуального, духовного і морального розвитку. Починаючи з дитячого садка, важливо заохочувати дітей до активного і рішучого подолання проблем. Це

дозволить їм розвивати творчий та дослідницький підхід, що сприятиме формуванню бажаних духовних і матеріальних цінностей. Передовий педагогічний досвід свідчить про те, що розвиток творчих здібностей у дітей слід розпочинати якомога раніше, оскільки дошкільний вік є критично важливим для творчого розвитку. Тому завдання з розвитку творчих здібностей набуває особливої важливості і розглядається в сучасній освіті як процес інтеграції особистості у культурні цінності, створення умов для реалізації природного потенціалу та формування творчого ставлення до навколишнього середовища [1]. У психології творчі здібності визначаються як стійкі індивідуальні психічні властивості людини, які є необхідною внутрішньою умовою для успішної діяльності. В основі творчих здібностей лежить поєднання індивідуальних психофізіологічних особливостей особистості та нових якісних станів (змін у мисленні, сприйнятті, життєвому досвіді, мотиваційній сфері), що виникають під час нової для індивіда діяльності (при розв'язанні нових проблем чи завдань), що призводить до успішного виконання або створення суб'єктивно чи об'єктивно нового продукту, ідеї, предмета, художнього твору тощо. Творчі здібності можна умовно розглядати як «синтез» чи «поєднання» багатьох якостей особистості дитини дошкільного віку, серед яких можна виділити такі (рис. 1):

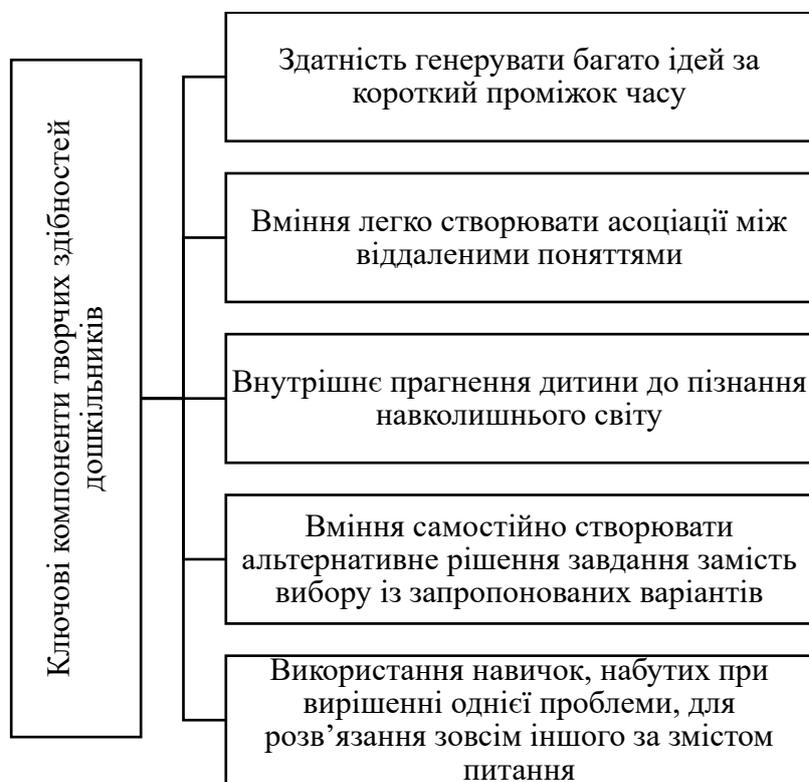

Рис. 1. Основні складові творчих здібностей дошкільника
Джерело: узагальнено автором на основі [1].

Продуктивний аспект творчої індивідуальності, який проявляється в активній життєвій позиції дитини та її постійній схильності до різноманітної творчої діяльності представляє така характеристика, як креативність. З огляду на це, варто зазначити, що через пізнавально-творчу мотивацію, активність, ініціативність і прагнення брати участь у різних творчих заходах проявляється лідерський потенціал дітей дошкільного віку [4, с. 52].

Однією з ключових умов розвитку творчих здібностей дошкільників є цілеспрямована організація їхньої діяльності як у дитячому садку, так і вдома. Діяльність, яка супроводжується яскравими враженнями, формує емоційно-інтелектуальний досвід, що стає основою для виникнення ідей і слугує матеріалом для роботи уяви [2]. Дошкільний вік – це унікальний сенситивний період, коли дитина природно та продуктивно входить у світ творчості через гру. У цей час ігрова діяльність набуває особливого значення, оскільки в дітей розвивається пізнавальний інтерес, виникає потреба обговорювати, експериментувати і перевіряти сміливі гіпотези на практиці. Для дітей цього віку важливим стає не стільки результат їхньої діяльності, скільки сам процес створення і власна активність, пов'язана з ним. Як особистість, котра спонукає до дії і надає різноманітні поради, у цьому контексті виступає вихователь [6].

Оскільки творчі здібності дитини розвиваються через різні види діяльності, педагогу необхідно постійно забезпечувати психолого-педагогічні умови для їхнього розвитку (рис. 2).

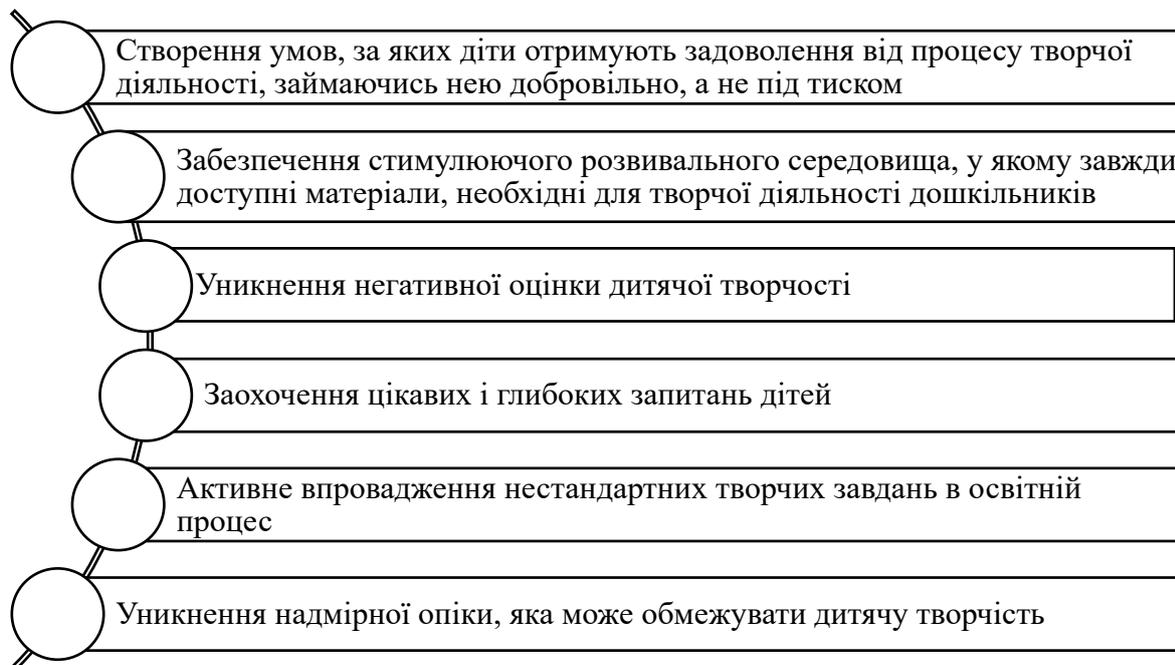

Рис. 2. Психолого-педагогічні умови розвитку творчих здібностей дошкільників

Джерело: власна розробка авторів.

Успіх розвитку творчих здібностей дитини безпосередньо залежить від того, як організовано освітнє середовище в закладі дошкільної освіти, а також від залучення дітей до творчої діяльності, яка ґрунтується на їхньому власному досвіді, знаннях, уміннях, навичках і психічних властивостях. Для розвитку творчих здібностей і креативного мислення у дітей дошкільного віку необхідною умовою є інтеграція різних способів та інструментів навчання, тобто використання мультимодальних підходів в освітньому процесі. Ці підходи враховують, що діти сприймають та засвоюють інформацію через різні модальності, такі як візуальна, аудіальна, кінестетична (рухова) і тактильна [7]. У контексті дошкільної освіти, мультимодальні підходи можуть включати візуальні засоби (зображення, відео), кінестетичні методи (рухові активності, ігри, танці), тактильні засоби (різні матеріали для стимулювання тактильних відчуттів і бажання експериментувати), інтерактивні технології, вербальні засоби.

Надзвичайно важливою у розвитку творчих здібностей дошкільників є роль мови, оскільки саме завдяки їй дитина усвідомлює навколишній світ і формує свою творчу особистість. Без ефективного збагачення й активізації словникового запасу дітей повноцінний розвиток їхніх творчих здібностей не може бути досягнутий. Процес розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку включає кілька взаємопов'язаних компонентів:

- 1) цільовий компонент – визначає цільові установки і дидактичні умови, необхідні для розвитку творчих здібностей через збагачення та активізацію словникового запасу;
- 2) змістовий компонент – охоплює інформацію про процес розвитку вербальної творчості і визначає зміст творчого розвитку;
- 3) суб'єктний компонент – визначає учасників педагогічного процесу;
- 4) технологічний компонент – описує принципи, методи, форми і засоби організації освітнього процесу;
- 5) результативний компонент – представлений критеріями і рівневими характеристиками, що оцінюють досягнуті результати;
- 6) діагностичний компонент – охоплює діагностичні методики і контрольні завдання, що спрямовані на дослідження початкового та кінцевого рівнів розвитку творчих здібностей [8].

Розвитку комунікативних, інтелектуальних і художніх здібностей дітей сприяють ігрові технології. Вони також стимулюють прояв їхньої ініціативи та креативних рішень. Творчий розвиток через ігрові технології допомагає досягти таких ключових цілей:

- покращення якості освіти дітей дошкільного віку;
- зменшення страху перед новими завданнями;

- розвиток індивідуальності, ерудиції і кмітливості;
- формування навичок самоконтролю і саморегуляції у взаємодії з іншими;
- розвиток навичок злагодженої роботи і взаємодії.

Ефективною формою ігрової діяльності є дидактична гра, в якій дитина отримує, узагальнює та закріплює нові знання. Основною метою дидактичних ігор є навчання. Діти вирішують приховані завдання і навчаються ненав'язливо, без будь-якого примусу. Розвиваючи свої ігрові здібності, дитина відображає своє розуміння навколишнього світу та ставлення до нього в різних іграх, творчо інтерпретує діяльність і стосунки дорослих, реальні та уявні події, використовує різноманітні іграшки, альтернативні об'єкти, матеріали, виявляє оригінальність і практичність, виготовляючи речі вручну за потреби, застосовує різні прийоми вираження для передачі ролі та дотримується ігрових правил.

Починаючи з дитячого садка, важливо заохочувати дітей до активного і сміливого вирішення проблем, що викликають творчий чи дослідницький підхід і сприяють формуванню важливих духовних та матеріальних цінностей. Казки відіграють значну роль у цьому процесі, впливаючи на виховання і розвиток дитини, спонукаючи її до фантазування та надихаючи на самостійні дії. Слухаючи казки, дошкільники часто ототожнюють себе з головними героями, що стимулює їх творчу активність [5]. Доцільним в освітньому процесі дошкільників є також використання інсценізації казки через гру. Прикладом є навчальна гра «Міжпланетна мандрівка Маленького принца», організована на основі твору А. де Сент-Екзюпері «Маленький принц». Ігровими прийомами в цій грі можуть бути наступні:

- на планеті смішних кроків усі стають потягом і рухаються під музику;
- на планеті мовчазних племен кожен має описати своє ім'я за допомогою жестів;
- на планеті воюючих племен діти виконують сидячий танець;
- на планеті моєї мрії дитина вигадує назву своєї планети мрії [5, с. 102].

Для розвитку творчих здібностей у дошкільників важливо формувати активне творче сприйняття літературно-мовного матеріалу. Це можна досягти через використання ігор-фантазувань, вправ і завдань, а також залучення дітей до створення віршиків та римовок. Важливо стимулювати їх до уважного слухання вдалих висловлювань інших дітей і дорослих.

Ще однією можливістю для дитини проявити активність і розкрити творчі здібності є театралізована діяльність. Можна виділити такі види театралізованої діяльності:

- 1) за способом організації – індивідуальні, парні, групові та колективні ігри;
- 2) за змістом – пантомімічні етюди, інтонаційні етюди й інсценування літературних творів;
- 3) за наявністю матеріалів – без матеріалів, костюмовані, імітаційні (пальчиковий театр, театр долоньок) та атрибутивні (театр ляльок, театр іграшок, театр пляшок, театр ложок, театр склянок, театр шарпеток, театр рукавичок тощо).

Основне завдання вихователя дошкільного закладу – розкривати та розвивати індивідуальність кожної дитини. Важливу роль в ході театралізованої діяльності відіграють почуття дитини стосовно слів та дій героїв. Під час створення і реалізації ігрових задумів діти відтворюють свої уявлення про навколишній світ і ставлення до різних проблемних ситуацій. Оволодіння навичками мімічної, пантомімічної та мовленнєвої виразності сприяє розвитку творчого потенціалу дітей і підвищенню рівня їх соціальної адаптації [9]. Одним із різновидів театралізованої діяльності є сюжетно-рольова гра, в якій дитина правдиво відображає життєві ситуації. Дитині важливо розуміти персонажа, його вчинки, емоційний стан і почуття, а також мати здатність аналізувати та оцінювати його дії. Це, в значній мірі, залежить від її життєвого досвіду – чим він різноманітніший, тим багатша уява, яскравіші почуття і розвиненіша здатність до мислення. У процесі розігрування спектаклю у дітей і справжніх акторів є багато спільного. Дітей також турбують враження, реакція глядачів та кінцевий результат їхньої діяльності.

Образотворча діяльність, така як заняття з художньої праці в ЗДО, відіграє важливу роль у розвитку творчих здібностей дитини. Художньо-конструктивна діяльність, що не передбачає використання чітких шаблонів і моделей, надає дітям можливість експериментувати. Такі заняття розвивають просторову уяву, стимулюють пошук нових способів реалізації уяви та сприяють розвитку внутрішніх творчих можливостей відповідно до інтересів і потреб дошкільників. Завдяки образотворчій діяльності діти мають змогу висловлювати свої емоції, ставлення до навколишнього світу та створювати прекрасне як самостійно, так і через сприйняття мистецтва. Окремо варто розглянути такий підхід в образотворчій діяльності, як малювання нетрадиційними техніками. Основними нетрадиційними техніками малювання є:

1. Малювання ватними паличками – такий спосіб малювання допомагає створити декілька однакових елементів візерунка, зокрема дрібних елементів круглої форми.

2. Тичок жорстким напівсухим пензлем – метод включає використання жорсткого напівсухого пензля, який дитина опускає в гуаш і вдаряє ним по папері, тримаючи його вертикально. Завдяки цьому способу можна заповнити весь аркуш, контур або шаблон, створюючи імітацію фактури пухнастої чи колючої поверхні.

3. Малювання пальчиками – цей спосіб є найзручнішим для створення малюнків. Дітям раннього віку, які ще освоюють художні інструменти, легше керувати пальцем, ніж олівцем або пензлем. Малювання пальчиками надає дитині можливість самостійно експериментувати з кольорами і формами, забезпечуючи їй більшу свободу дій.

4. Малювання долонькою – передбачає, що дитина занурює долоньку (або всю кисть) в гуаш або фарбує її за допомогою паралонової губки (з допомогою вихователя) і залишає відбиток на папері.

Конструювання надає вільні можливості для розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку. Ця продуктивна діяльність орієнтована на створення єдиного цілісного продукту з окремих частин (конструкції з будівельних матеріалів, вироби з паперу і картону тощо). У процесі конструювання діти навчаються генерувати оригінальні ідеї, розвивають уяву і творче мислення. Одним із конструкторів, який активно використовується в роботі зі старшими дошкільниками, є конструктор LEGO. На заняттях у закладах дошкільної освіти діти можуть ознайомлюються з основними видами конструювання: за зразком, за умовами і за власним задумом. Конструювання за зразком допомагає дошкільникам розвивати просторове мислення і вміння розбирати цілі об'єкти на складові частини, правильно підбираючи та використовуючи різні деталі. Під час конструювання за умовами у дітей формується вміння аналізувати умови і на основі цього аналізу організувати свою практичну діяльність; розвиваються їх фантазія і уява, адже для створення конструкції спочатку потрібно уявити її. Це також сприяє розвитку їх творчого потенціалу. Формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку через використання LEGO також реалізується під час конструювання за темою, яке є популярною формою конструювання, що нагадує конструювання за задумом.

За останні роки все частіше в освітньому процесі ЗДО України використовується такий підхід як музикотерапія – метод, що використовує музику і музичні елементи для покращення фізичного, емоційного, когнітивного та соціального стану людини. Кількість державних і приватних установ, які переймають позитивний міжнародний досвід «лікування

мистецтвом» та впроваджують музикотерапію в роботу вихователів закладів дошкільної освіти, постійно зростає. У Базовому компоненті дошкільної освіти України серед основних освітніх напрямків вагомим місцем займає «Дитина у світі культури». Цей розділ спрямований на формування в дітей емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва і світу загалом. Розділ «Музика» є обов'язковим у всіх чинних освітніх програмах, оскільки музична діяльність емоційно насичує та збагачує дитячі знання і життєвий досвід, впливає на формування загальної культури, сприяє розвитку естетичних почуттів і відкриває простір для творчої самореалізації дитини [3, с. 705]. Завдяки різним формам музичної діяльності – від слухання музики до виконання музичних творів – дитина засвоює музичний зміст і характер композиції. Художньо-змістова цінність музичної діяльності впливає на природні задатки дитини, сприяє розвитку її музичних та творчих здібностей. Впровадження різних видів музичних занять і діяльності дозволяє ефективно впливати на розвиток творчих навичок у дошкільників.

Гра на дитячих музичних інструментах відіграє ключову роль у розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Вона стимулює уяву і креативність, створює умови для вільного експериментування зі звуками та ритмами, що дозволяє дітям проявити свою індивідуальність у музиці. Така діяльність розвиває слухові і музичні навички, допомагає розпізнавати різні звуки, ритми та мелодії, а також покращує координацію рухів під час створення музики. Загалом, музична діяльність не лише приносить задоволення, а й є важливою складовою всебічного розвитку дошкільників.

Важливою умовою розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку є можливість вільного вибору діяльності. Необхідно враховувати чергування завдань, якими займається дитина, тривалість кожного заняття та способи діяльності [10]. Такий підхід допомагає уникнути перевтоми і підтримувати інтерес та бажання дитини, що вчені визначають як інтеграцію пізнавальної та ігрової діяльності. Необхідним для розвитку творчих здібностей у дітей є також створення теплої і дружньої атмосфери не лише в родині, але й у колективі закладу освіти. Дорослі, зокрема батьки, повинні оточити дитину любов'ю і турботою, показати їй, що вона є важливою і підтримується в її виборі. Важливо постійно стимулювати дитину до нових досягнень, виявляти співчуття у моменти невдач і разом долати труднощі.

Висновки. Творчий розвиток особистості набуває особливого значення на сучасному етапі розвитку системи освіти. Успішне формування творчих здібностей у дошкільників забезпечується впровадженням

мультимодальних підходів, які інтегрують різні види мистецтва. Мультимодальність, що охоплює різноманітні канали сприйняття і вираження, дозволяє дітям взаємодіяти з навколишнім світом через різні формати, такі як мовлення, зображення, звук та рух. Це сприяє всебічному розвитку творчого потенціалу дитини, розширює можливості для її самовираження та підвищує емоційне і когнітивне залучення до освітнього процесу. Інтеграція ігрової діяльності, занять музикою, а також творчих і театралізованих підходів в освітній процес дошкільників, підтверджує, що активне залучення різних модальностей створює сприятливе середовище для розвитку креативності у дітей. Проте, ключову роль у створенні умов для розвитку творчої діяльності дошкільників відіграє вихователь, який є джерелом натхнення і підтримки для дітей. Тому, вихователі повинні постійно вдосконалювати свої знання та навички, щоб ефективно впроваджувати інноваційні методи в освітній процес і забезпечувати всебічний розвиток дошкільників.

Перспективним напрямком подальших досліджень є вивчення ефективності інтеграції сучасних технологій, таких як цифрові платформи й інтерактивні ресурси в освітні програми закладів дошкільної освіти у процесі розкриття творчих здібностей дітей.

Література:

1. Гевко О. Педагогічні умови формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. *Молодь і ринок*. 2019. № 12 (179). С. 95–100. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.193541> (дата звернення: 12.08.2024).
2. Бакуменко Т., Онищук І., Харькова Є. Педагогічні аспекти розвитку творчих здібностей у дітей в Україні. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 16 (34). С. 15–26. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/download/8086/8130> (дата звернення: 12.08.2024).
3. Підлипняк І. Ю. Використання музикотерапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 7 (13). С. 695–710. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-695-710](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-695-710) (дата звернення: 12.08.2024).
4. Гаврилюк С. Розвиток креативності дітей дошкільного віку як фактору активізації їх лідерських якостей. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2022. № 1 (7). С. 50–55. URL: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(7\).2022.261088](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(7).2022.261088) (дата звернення: 12.08.2024).
5. Перхун Л., Клим М. Я. Розвиток творчості дітей дошкільного віку засобами казки, інсценізованої у грі у середовищі закладів дошкільної освіти. *Молодь і ринок*. 2021. № 4/190. С. 100–103. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/236359/234869> (дата звернення: 13.08.2024).
6. Методичні рекомендації садового методичного об'єднання вихователів з проблеми «Розвиток творчих здібностей дошкільників». *Квасилівський ЗДО*. URL: <http://leleka.rv.ua/metodychni-rekomendaciyi-sadovogo-metodychnogo-ob-yednannya-vyhovateliv-z-problemy-rozvytok-tvorchyh-zdibnostey-doshkil-nykiv.html> (дата звернення: 13.08.2024).

7. Crane-Deklerk K. Multimodality in early childhood education. *International Journal of Literacy, Culture, and Language Education*. 2020. Vol. 1. P. 73–87. URL: <https://doi.org/10.14434/ijlcle.v1i0.29481> (дата звернення: 12.08.2024).

8. Іщенко Л. В. Підготовка майбутніх вихователів до розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами збагачення та активізації словника. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2022. № 90. С. 57–61. URL: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.12> (дата звернення: 12.08.2024).

9. Підлипняк І. Ю. Театралізована діяльність як засіб розвитку творчої особистості дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2022. № 4. С. 29–35. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/15350> (дата звернення : 12.08.2024).

10. Шкляєва Г., Яценко Т. Розвиток творчої особистості дошкільника: теоретико-методичний підхід. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2023. № 3. С. 140–146. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-3-140-146> (дата звернення: 12.08.2024).

References:

1. Hevko, O. (2019). Pedagogical conditions for the formation of creative abilities of older preschool children. *Molod i rynek – Youth and the Market*, (12(179), 95–100. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.193541> [in Ukrainian].

2. Bakumenko, T., Onyshchuk, I., & Kharkova, Ye. (2023). Pedagogical aspects of the development of creative abilities in children in Ukraine. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Perspectives and Innovations of Science*, (16(34), 15–26. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/download/8086/8130> [in Ukrainian].

3. Pidlypniak, I. Yu. (2023). The use of music therapy in the conditions of the educational process of preschool education institutions. *Visnyk nauky ta osvity – Herald of science and education*, 7(13), 695–710. Retrieved from [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-695-710](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-695-710) [in Ukrainian].

4. Havryliuk, S. (2022). Development of creativity of preschool children as a factor of activation of their leadership qualities. *Psychological and Pedagogical Problems of the Modern School*, (1(7), 50–55. Retrieved from [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(7\).2022.261088](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(7).2022.261088) [in Ukrainian].

5. Perkhun, L., & Klym, M. Ya. (2021). Development of creativity of preschool children by means of a fairy tale staged in a game in the environment of preschool education institutions. *Molod i rynek – Youth and the Market*, (4/190), 100–103. Retrieved from <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/236359/234869> [in Ukrainian].

6. Kvasylivskyi ZDO. (2020, November 19). Methodical recommendations of the garden methodical association of educators on the problem “Development of creative abilities of preschoolers”. Retrieved from <http://leleka.rv.ua/metodychni-rekomendaciyi-sadovogo-metodychnogo-ob-yednannya-vyhovateliv-z-problemy-rozvytok-tvorchyh-zdibnostey-doshkil-nykiv.html> [in Ukrainian].

7. Crane-Deklerk, K. (2020). Multimodality in early childhood education. *International Journal of Literacy, Culture, and Language Education*, 1, 73–87. Retrieved from <https://doi.org/10.14434/ijlcle.v1i0.29481>

8. Ishchenko, L. V. (2022). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do rozvytku tvorchykh zdibnosti ditei doshkilnoho viku zasobamy zbahachennia ta aktyvizatsii slovnyka [Preparation of future teachers for the development of creative abilities of preschool children by means of vocabulary enrichment and activation]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU*, (90), 57–61. Retrieved from <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.12> [in Ukrainian].

9. Pidlypniak, I. Yu. (2022). Teatralizovana diialnist yak zasib rozvytku tvorchoi osobystosti ditei doshkilnoho viku [Theatrical activity as a means of developing the creative personality of preschool children]. *Acta Paedagogica Volynienses*, (4), 29–35. Retrieved from <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/15350> [in Ukrainian].

10. Shklyaiieva, H., & Yatsenko, T. (2023). Rozvytok tvorchoi osobystosti doshkilnyka: teoretyko-metodychnyi pidkhid [Development of the creative personality of a preschooler: a theoretical and methodological approach]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho – Bulletin of the Cherkasy National University Named after Bohdan Khmelnytskyi*, (3), 140–146. Retrieved from <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-3-140-146> [in Ukrainian].